

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

"Народ" излази сваког дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Пред кризом у Немачкој

Цирих, 11. септембра

Вести из Берлина јављају да су тамо социјалисте спремају једну велику манифестацију, тражећи мир без анексија и да се Белгија одмах рестаурира. Влада је на време са знала за ту манифестацију и спренила је силом. Сватало се, да је ово увод у социјалну револуцију.

Цирих, 11. септембра.

На идућој седници Рајхстага социјалистичка странка са опозицијом трожитиће безусловно од канцелара, да изложи политичку ситуацију земље и да изнесе услове за мир који су предати Папи. Канцелар ће у седници изнети владине намере, што се тиче Белгије и стварања пољске краљевине.

Базел, 11. септембра

Цела немачка штампа једногласно тражи, да се Белгија поврати у стање, у коме је била пре рата. Нарочито престолнички листови пишу против сваке анексије француске или белгијске територије.

«Берлинер Тагеблат» каже, да ће само тако моћи да се дође до дискусије о условима за мир са Савезницима.

«Форверц» пише, да је време отрести се једном људи, који не могу учинити ништа добро за Немачку.

Цирих, 11. септембра.

Пангерманисички листови, а нарочито «Крајц Цајтунг», пишу, да ће се велика несрећа срушити на Немачку, ако се она буде дала завести захтевима неких људи, да се одрекне сваке анексије Белгије.

«Влада не треба да слуша расправе неких листова, суваке реформистичких, кад одлучује о судбини заузетих земља», пише «Крајц Цајтунг».

Животне намирнице у рату

Од почетка овога рата цене животним намирницама почеле су да се пењу. У колико се рат више продужавао, у толико су и цене више скакале. Упоредо са оскудицом у животним намирницама почела се јављати оскудица и у другим културним потребама, као у обући, и др.

Високе цене животним намирницама изазвала је недовољна продукција њихова, која је дошла у првом реду од оскудице радне снаге. Рат је нагнао све ратујуће државе на мобилизацију готово целе мушке радне снаге, те се поред њихове делимичне употребе за обраду земљишта пришло искоришћавању женске па и дечије радне снаге.

Та оскудица у радној снази осећа се нарочито код Немаца и њихових савезника. Огромни простори земљишта остали су необрађени, те се оскудица у животним намирницама у неким крајевима нарочито тешко осећа, а поглавито је код варошког становништва. Турска и Бугарска, као претежно земљорадничке земље, и пре овога рата имале су врло малу, готово никакву, су-

перпродукцију. Затворени са свију страна, без икаквог довоза са стране, наши непријатељи су осуђени да рачунају само на своју сопствену производњу, и њихово тешко економско стање ми нисмо у стању ни да замислимо.

Ма да се оскудица у радној снази осећа и код наших савезника Француза и Италијана, ипак то није у оној мери као код Немаца, а поред тога иза њих стоје њихове огромне колоније по свима деловима света. Иза нас и наших савезника стоје огромне америчке латифундије, које су оскудицу у месо, извозом свога фригорифраног меса, потпуно одклањале и одклањају. Својим извозом жита и других животних намирница, Америка је почела да обара њихове високе цене, те се Америка у овом рату јавила као регулатор цена животних намирница на страни наших савезника.

С погледом на земљорад, запажене су заврешне одреде рата врло важне чињенице. Тако у миру се сматрао економски егоизам, индивидуализам, као главни покретач људскога на-

претка, У рату је на место тога дошао економски алтруизам. Поред тога, као у доба физиократа, када се цео економски живот управљао према земљораду, тако и у садање доба сукоба економских интереса, где је модерна ратна техника достигла врхунац и у индустрији изазвала преображај, тако исто сада земљорад сматра као регулатор економског живота свих ратујућих држава.

Као једно нужно зло рат је променио аграрну политику ратујућих држава, бадивши у страну масу питања, међу којима и доста лебдећих. Ни најновији догађаји у Русији не обарају ово тврђење. Питање о правичнијој подели земље, питање о земљорадничком кредиту, питање о пољопривредној настави и маса других, уступили су места питању што веће обрађивања земљишних комплекса и производње што веће количине животних намирница и осигурања прекоморских путева.

Но поред скакања цена животним намирницама опажа се и скакање цена фабричким производима. То долази поглавито од оскудице сировине за производњу и заузетости фабрика за ратну индустрију.

СКАНДАЛ У БЕЧУ

Цирих, 11. септ.

Процес, који се ових дана водио у Бечу против др. Блума, врло цењеног научника и професора бечког универзитета, открива скандалозне поступке, које су починиле аустријске војне власти у циљу да заплаше лекаре и да их натерају да узимају у војску и регуте физички потпуно неспособне.

Окривљени је утврдио, да су му полицијски агенти, у циљу да га ухвате у замку, слали многобројне симуланте, који су изјављивали да имају слабо срце. У неколико случајева дијагноза лекарева била је нетачна и против нега је наређена истрага, и он је месецима провео у истражном ширтвору.

Полицијски агенти признали су ове маневре и признали су се тиме, да су хтели овим Блумовим случајем да даду лекцију свима лекарима у Аустрији и да им покажу да не треба да буду баш много толерантни према неспособнима

Оптужени је ослобођен. — Бечко јавно мишљење јако је озлојеђено оваквим поступцима власти.

СТРАШИВ ОДГОВОР

РИМ. — Поводом одговора Централних држава на Папину ноту, дописник листа „Минхенер Најесте Нахрихтен“ телеграфише из Беча: „Ми смо уверени да се у одговору избегава упуштање у детаље. Разни проблеми, као питање о Белгији и о односима између Аустрије и Италије, нису додирнути“.

ЗВЕЗДИЦЕ

Све војне команде и све грађанске институције, по нарочитом требовању, добијаће карте за дописивање са Србијом, по једну на лице.

Гаргантуа

ВОЈНИ БЕГУНЦИ

Министар Војни морао је поновном и засебном наредбом да позове на распоред у војсци још повећи број обвезника, који никако нису хтели да слушају војне наредбе и да се јаве војним властима.

Међу њима, најалост, има око четрдесет чиновника, судија, професора, полицајаца и т. д. Сви се они налазе расурени по Француској и њима је наређено, да се јаве 5 септембра. Тај је рок истекао и ко се од њих није јавио, сматра се за војног бегунца.

ЕНГЛЕСКА ОФАНЗИВА

Париз, 11. септ.

На обе стране пута Ипр-Менен, почев североисточно од Лангемарка до околине Армантиера, енглеска офан-

зива победоносно се продужује. Постигнути резултати од велике су важности. Први задатак био је: продрети у утврђену зону с једне и с друге стране пута, који води из Менена на висораван Вестек. Битка се простире све даље у десно и напредовање на Вестеку биће од најбољих последица за будуће операције у правцу пута Менен и евентуелног оцепљења Лида са севера.

ЗНАЦИ СЛАБОСТИ

Лондон, 11. септ.

Војни критичар „Манчестер Гвардијана“ пише о последњем немачком поразу: Нова немачка дефанзивна тактика неће моћи спасти Немачку од пораза. Ситуација непријатеља у Белгији рђавија је, него што се у опште претпоставља. Гласови, који круже у Немачкој, а по којима се наши непријатељи одричу свих политичких претензија у Белгији, треба тумачити као знак војничке слабости.

УСПЕЛЕ МЕРЕ

Лондон, 11. септ.

Јављају из Њујорка: Листови, који важе за званичне, пишу да ће се створити засебан амерички фронт на западном бојишту.

Адмиралитет објављује, да су примењене мере против сумарена, у току августа, имале успеха. Поверење у ове мере стално расте. Изгледа су велики, да ће се губици од сумаренских напада још више смањити.

Португалска војска

Онога дана, кад је Португалија објавила рат Немачкој, направило се много дебелих шала на рачун малене армије, која се усудила да пркоси германском колосу. Данас, а то ће рећи, око пола године од појаве португалских трупа на фронту, коминики немачки не говоре више тако. То долази просто отуда, што се португалске трупе боре врло добро и што имају и доста заробљеника. Ове трупе, које ваузимају један велики сектор на британском фронту изазивају масу рефлексја. Од онога, што под монархијским режимом није готово ни постојало — нешто се под њим стално одржавао систем замоне — република је, установљавајући обавезну општу и личну службу, створила једно ратно оруђе, које још има да

се усавршава, али које и сада игра врло важну улогу.

Уводећи ову реформу и постављајући се против Немачке, нова влада је морала пре свих других питања да реши питање о сталном кадру. По примеру Енглеске, она је отворила нарочите курсеве са ограниченим трајањем у војним школама у Лисабону и Опорту.

Регутовање официра вршено је према најдемократскијим принципима и дало је извршене резултате. Што се тиче санитарске службе, ситуација је још од самог почетка била особито повољна. Захваљујући томе што постоје четири медицинске школе: у Лисабону, Опорту, Фуншалу и Гоа, Португалија је могла не само да обилато снабде своје корпусе и разне санитарске

БЛОКАДА

Лондон, 11. септ.

Дописник „Тајмса“ из Њујорка телеграфички: Последња мера, коју је влада Сједињених Држава учинила да спречи нелегалну трговину неутралних са Немачком, јесте та, што је забрањен одлазак данском броду „Оскар II“. Он је требао да пође у суботу за Копенхаген, са 600 путника и великим товаром зрна.

До сада дански пароброди вршили су огромну трговину, а нису их узнемиравали немачки сумарени, ниш америчке власти. Од сада то више неће бити.

НЕМАЧКИ ОФИЦИРИ

Лондон, 11. септ.

Дописник „Дејли Меллс“ описује промену у понашању код немачких заробљеника: „Официри су много нервознији и учтивији. Неки од њих питају, са видним немиром, који су резултати извршених противнапада и тако одају како озбиљно сматрају губитак положаја. Нарочито је код немачких официра морал јако опао. Многи од њих траже, да се склоне у болницу; а и међу најмлађима многи се боје да наређују војницима.“

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград, 11 септ.

Керенски је предузео читав низ мера за снабдевање земље и војске. Корниловљев покрет отклоњен је прокламацијом републике у Русији.

Вести са фронта су оптимистичке. Верује се, да виша команда спрема офанзиву пре него што настане зимска сезона.

Влада је већ решила да сазиве Уставотворне Скупштине буде у другој половини октобра. У Москви је већ отпочела изборна агитација.

ГУВЕРНЕР ФИНСКЕ

Петроград, 11 септ.

Досадашњи гувернер Финске Стаховић поднео је оставку због слабог здравља. На његово место постављен је Некрасов, који је првих дана револуције био председник Совјета.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На левој обали Мезе средња активност артилерије. У Вевру пронао је један немачки покушај напада на француске ровове између Аја и Рењвила. Французи су добили нових заробљеника. Активност авијатике била је велика. Француски пилоти оборили су 11 немачких авиона и један везани балон. Бомбардовани су депони муниције, фабрике, више станица и т. д.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Трупе из Глазгова извршиле су срећне испаде северо-источно од Гузокура и добиле више заробљеника. Непријатељ је имао губитака а заклони су му разрушени.

Северо-источно од Лангемарка одбијен је један немачки напад. Енглеске трупе прешле

пријатељски авијатичари бацали су бомбе у околини станице Дубно и Радсвилов.

Од 8 септембра. — На целом фронту ништа важно.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

У области влсова јужно од Грозешти Румуни су заробили два официра и 33 војника.

У Буковини непријатељ је у два маха бацао гранате са загушливим гасовима и жестоко бомбардовао висове северно од Солке. Ветар је вратио загушливе гасове на непријатељске ровове. Руси нису имали губитака. 8 септембра увече непријатељ је бомбардовао станицу у Галцу, али није причинио никакву штету.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

У области Мармолада неке наше трупе продрле су у истакнуте непријатељске положаје и утврдиле се. На висоравни Бјазвице непријатељ је више пута покушао напад на наше положаје у области Кала, али без икаквог резултата.

ВЕСТИ ИЗ КИНЕ

Лондон, 11 септ.

Рајтерова Агенција сазнаје, да је у Кантону образована привремена влада, која ће ту остати док се не поврати устав. Сун Јат Зен налази се на челу ове владе, која је објавила рат Немачкој и Аустрији.

ПРОМЕНА ТОНА

Лондон, 11 септ.

Коментаришући немачки одговор на Папину ноту, „Вестминстер Газета“ прмеђује, да је врло важно што су се Немачка и Аустрија сложиле у питању општег разоружања и народне арбитраже. Овај споразум је у толико више кајатеристичан, што потаче од данашњих управљача.

„Раније Немачка је увек радије истицала сјај свога оружја и претила извозном пезницом, и тако је искључивала сваки разговор о смањивању наоружања.“

УНИШТЕЊЕ АЛКОХОЛА

Петроград, 11 септ.

Да би дефинитивно спровела меру, које су у почетку рата узедене против алкохола, руска влада је наредила, да се сав алкохол и шпиритус преради у сирће и друге течности, које ће садржати највише један и по од сто алкохола.

ИЗЈАВА МЕРЕШОВСКОГ

Петроград, 11. септ.

У „Новом Времену“ изашла је изјава генерала Мерешовског, члана ратног савета, у којој се између осталог каже: „Критикује се опште стање у Русији, али стање код наших непријатеља, нарочито у Турској и у Аустрији, хиљаду пута је горе. Обе ове државе нудиле су мир Русији,

јер не могу избећи скору катастрофу. Ето, због чега мора Русија ујединити своје снаге и продужити борбу много активније. Кроз кратко време руска ће војска, имати одличне официре.“

ВАРВАРИ

Цирих, 11 септ

Кад су Немци ушли у Ригу, покушао је један део цивилног становништва, да морем напусти Ригу. Немачки авијатичари потопили су три брода са овим избеглицама, међу којима има много жена и деце.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Париз. — Јуче је умро Бијар, вице ректор Париске Академије, један од најугледнијих чланова универзитета и писац важних научних дела. Министарски савет је решио, да се његови посмртни остаци сахране о државном трошку.

Париз. — Пендеве је одустао од раније намере, да створи три положаја државног подсекретара који би вршили парламентарну контролу у војсци, пошто је Сенат противан овој новини.

Париз. — Метен, државни подсекретар за блокаду, изнео је пред министарски савет резултате мисије, коју је он вршио код енглеске владе на поопштењу блокаде и на јачој сарадњи свију савезника на томе.

Цирих. — „Форверк“ пише: констатовало се да се, за све време пролећа, у овој години, знатно повећала смртност услед туберкулозе. У марту, априлу и мају ове године био је број смртних случајева 605 према 1032, колики је број био истих месеца прошле године.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД. — Бивши министар војни тражио је, да га уврте као простог војника у који јуришни батаљон.

ПЕТРОГРАД. — Делегација Совјета, која је посетила Париз, Лондон и Рим, да врши пропаганду за сазив конференције у Штокхолму, вратила се у Петроград.

ПЕТРОГРАД. — Министар спољних послова, Терещенко наименован је за вице-председника министарског савета.

ПЕТРОГРАД. — На руском фронту наћена је једна наредба генерала Лудендорфа, у којој се види, да се Немци боје нестанка муниције.

БУЕНОС-АИРЕС. — У Аргентини је настала врло жива пропаганда против Немца. На немачким магацинима у прастаништу исписана је ова реченица: „Смрт целатима Човечанства.“

ПАРИЗ. — Француска неће одговорити на Папину ноту.

РИМ. — према обавештењу из доброг извора, белгиски краљ Алберт кроз кратко време посетиће талијанског краља.

РИМ. — Са одговором Немачке и Аустрије почиње други период Папине акције за мир.

ЛОНДОН. — Варош Манхајм потпуно је изолована од остале Немачке због тифусне заразе.

ПЕТРОГРАД. — Керенски је службено известио америчку владу, да је Русија одлучила, да се бори до краја на страни својих савезника, против немачке аутократије. Немачка пропаганда за сепаратан мир наћи ће у Русији увек на сигурну пропасти.

ЛОНДОН. — Сир Едвард Кејзли, бивши министар морине, члан ратног кабинета, објавио је једно писмо у коме каже: Ми морамо уништити кајзеризам и да тако докажемо немачком народу, да је без уништења кајзеризма немогућан светски мир.

ЦИРИХ. — Из Беча јављају, да ће се 11. септембра тако састати представници великих економских друштава из Немачке, Аустрије и Мађарске. На састанку ће се дискутовати о финансијској ситуацији.

МЕКСИКО. — „Ел Универзал“ званични орган енергично напада Луксбургове интриге и тражи да Мексико напусти стриктну неутралност и да усвоји неутралност наклоњену Савезницима.

ПЕТРОГРАД. — У извештајима г. Керенскога јавља се да је ситуација на фронту тешка, али није опасна. Немци су изменили груписање својих трупа на југоисточном фронту. Најбољи пукови, као што су гардиски, послати су на север.

БЕРН. — У Берну ће се 2. октобра држати један конгрес за мир, који приређују холандски пацифисти.

ПАРИЗ. — Према последњим вестима са британског фронта, непријатељ је изгубио у последњим борбама врло велике ефикасности. У шест узастопних неуспешних противнапада читави пукови су страдали. ЦИРИХ. — Михаелис ће 14 септембра у три сата у Рајхстагу расветлити одговор Папи.

СРПСКИ ЗВАНИЧАК ИЗВЕШТАЈ

10 септембра местимично пушкарање и обострана арт. ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

Миша Лазаревић, часовничар, преко пута битолске желез. станице у Солуну препоручује свој велики избор сатова „Етерна“.

1 сат железни, са жигом С. Д. Ж. Бр. 19.123 Др. 45.

1 сат исти без желез. „гланц“ Бр. 19.124 Др. 45 и све сорте дугих сатова. Прима сатове на оправку са гаранцијом 4—10.

Српско Трговачко Друштво обавља све банкарске послове; врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима; прима новац на штедњу и чување. Канцеларије се налазе у улици Александра Великог у згради Хотела Кавале, преко пута бив. грчке централне поште. 4-10

Др. Алберт Гатењо, париски зубни лекар са 18 година искуства лечи уста за 4 до 5 дана завршен рад. Вади зубе без икаквих болова. — Егнатијева ул. 339 10—12